

Teoretické koncepty sociální pedagogiky I

Michal Kaplánek
Marie Kovářová

Oč v předmětu jde?

Pedagogická a sociálně psychologická východiska práce
se sociálními skupinami

Co je to sociální pedagogika?

Diskuse v malých skupinách (4-5 studentek/studentů)

Otázky (20 minut):

- ▶ Co je to sociální pedagogika? Jak byste to vysvětlili laikovi?
- ▶ Jaký je rozdíl mezi profesním přístupem (sociálního) pedagoga a sociálního pracovníka v práci s mladými lidmi?
- ▶ Co byste potřebovali k tomu, abyste úspěšně pracovali se skupinou mládeže, např. v otevřeném klubu anebo v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež?

Společné ohlédnutí se za vybranými tématy sociální pedagogiky

▶ Témata psychologická:

- ▶ Jestliže Erikson tvrdí, že úkolem adolescenta je vytvoření a upevnění vlastní identity, co to dnes může znamenat?
- ▶ Jak působí skupina na člověka?
- ▶ Jaké jsou role ve skupině?

▶ Témata pedagogická:

- ▶ Čím se vyznačují současné děti a mládež (Generace Z a Alfa)?
- ▶ Jaké jsou specifické přístupy a metody práce s dospívajícími?
- ▶ Jaké jsou největší obtíže při práci s mládeží?

Smysl předmětu

Teoretické koncepty soc. pedagogiky I

- ▶ Původní záměr tvůrců předmětu (při podávání akreditace před několika lety):
 - ▶ Pomocí vhledu do vybraných otázek sociologie a psychologie umožnit reflektovat změny ve společnosti a jejich dopady na sociální pedagogiku. S tímto pojetím se zčásti setkáte v předmětu Teoretické koncepty sociální pedagogiky
- ▶ Současný záměr:
 - ▶ Doplnit některé základní informace z oblasti psychologie a pedagogiky, které jsou základem pro práci sociálního pedagoga mezi dospívajícími mladými lidmi.
- ▶ Dvě oblasti
 - ▶ Sociální psychologie
 - ▶ Sociálně pedagogická práce s dospívajícími

Proto navrhuji změnit název předmětu na:

Pedagogická a sociálně psychologická východiska práce se sociálními skupinami

Obsah předmětu - pohled psychologie

Hlavní témata: **Identita jednotlivce; skupina a její dynamika**

Dílčí témata:

- Identita a její význam pro sociální pedagogiku;
- základní pojmy sociální psychologie – sociální role, sociální status a sociální pozice
- skupinové procesy a vliv skupiny na jedince (a zpět) – sociální facilitace a inhibice; sociální zahálení; skupinová polarizace; skupinové myšlení (groupthink)
- Nejznámější sociální experimenty, jejich význam a důsledky – sociální konformita (S. Asch); poslušnost vůči autoritě (S. Milgram); deindividuace (P. Zimbardo)

„Mládež“ - interdisciplinární pohled

Vymezení mladých lidí (na rozdíl od dětí a dospělých):

- z hlediska psychologie (Erikson),
- z hlediska kultury (sociokulturní změny od 2. pol. 20. stol.), „mládežnické kultury“, subkultury

Jak žije současná mladá generace?

- Trendy
- Výsledky výzkumů

Práce s mládeží - pedagogický pohled

Otevřená práce s mládeží a její metody

- ❖ neorganizovaná mládež a přístup sociálního pedagoga k ní
- ❖ metody otevřené práce s mládeží
 - informal education
 - animace
 - nabídka sociálního prostoru

Obsah předmětu (prakt. témata červeně)

1. Význam identity pro sociální pedagogiku
2. Teorie rolí
3. Děti a mládež - problematika a vymezení „mládeže“
4. Pojem „otevřená práce s mládeží“, možnost aplikace tohoto pojmu v systému výchovy a sociální práce v ČR (otevřené kluby, NZDM, salesiánská střediska)
5. **Základní pojmy sociální psychologie - sociální role, sociální status a sociální pozice**
6. **Role jako pozice člověka ve skupině - různá pojetí skupinových rolí a jejich srovnání; praktické příklady a sebezkušenost**
7. **Skupinové procesy a vliv skupiny na jedince (a zpět) - sociální facilitace a inhibice; sociální zahálení; skupinová polarizace; skupinové myšlení (groupthink)**
8. **Metody otevřené práce s dětmi a mládeží: práce se sociálním prostorem, sociokulturní animace, výchovná animace, sociálně výchovné doprovázení (informal education)**
9. Nejznámější sociální experimenty, jejich význam a důsledky - sociální konformita (S. Asch); poslušnost vůči autoritě (S. Milgram); deindividuace (P. Zimbardo).

Podmínky absolvování předmětu

- ▶ Aktivní účast na setkáních, zejména na praktických seminářích (tolerují se dvě absence na teoretických hodinách, absence u praktických témat je možná pouze z vážných zdravotních důvodů)
- ▶ Úspěšné absolvování zápočtového kolokvia, které se koná ve zkuškovém období
 - ▶ skupiny 4-5 studentů, každý student musí projevit orientaci v problematice správnou reakcí na 2 otázky, studenti se mohou doplňovat a na sebe navazovat, zkoušející kontroluje, aby se každý samostatně a správně vyjádřil ke dvěma tématům (zpravidla jedno z oblasti soc.pedagogiky a jedno z oblasti soc.psychologie).
 - ▶ Základní orientační materiály ke studiu v Isu - upřesňující literaturu uvede vždy vyučující na konci jednotlivého tématu

Navazující předmět v LS:

Teoretické koncepty sociální pedagogiky II

- ▶ Obsah: diskurzivní podstata poznání, psychické poruchy a jejich důsledky na poznání, sociokulturní souvislosti duševních poruch
- ▶ Vyučující: Barbara Strobachová, Michal Černý

Přejeme dobrý start do nového akademického roku!